
ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2013

*В.М. Благодатний, Д.Л. Кирик, В.В. Гавура,
О.М. Вернер, О.С. Подорожня, С.М. Титаренко,
Р.П. Андрюшкіна*

ТАКСОНОМІЧНІ РІЗНОВИДИ МІКРООРГАНІЗМІВ РОДУ YERSINIA

Національна медична академія післядипломної
освіти імені П.Л.Шупика

Вступ. Збудники кишечних ієрсиніозів мають медичне значення в розвитку широкого кола патологічних станів.

Мета. Розробка мікробіологічного алгоритму родинної та родової ідентифікації ієрсиній.

Методи. Використані виділені від хворих штами *Y. enterocolitica* і *Y. pseudotuberculosis*. Ієрсинії невибагливі щодо поживних середовищ, добре ростуть в аеробних і мікроаерофільних умовах, що створює певні труднощі в їх ізоляції на використовуваних поживних середовищах (Ендо і ін.) для виділення і ідентифікації мікроорганізмів родини Enterobacteriaceae.

Результати. Дана уточнююча мікробіологічна характеристика мікроорганізмів роду *Yersinia*. Наведено мікробіологічний алгоритм родинної Enterobacteriaceae та родової *Yersinia* ідентифікації мікроорганізмів (визначення кола уреазопозитивних і в одночас рухливих ентеробактерій; відношення їх до цитрату Сімонса при 22°C; наявності фенілаланіндезамінази, орнітиндекарбоксілази, β-лактамази; ферментації арабінози, сахарози, рамнози, саліцину, фаголізабільність, і аглютинації з сироватками *Y. enterocolitica* і *Y. pseudotuberculosis*).

Висновки. Складений алгоритм біохімічної ідентифікації мікроорганізмів роду *Yersinia*.

Ключові слова: мікроорганізми роду *Yersinia*, ентеробактерії, порушення кишкового мікробіоценозу.

ВСТУП

Кишечний ієрсиніоз і псевдотуберкульоз (далекосхідна скарлатиноподібна лихоманка) – захворювання, що поширені серед людській популяції. Інфекції перебігають з ураженням шлунково-кишкового тракту, порушенням нормальних мікробіоценозів, особливо значних при кишковому ієрсиніозі і лімфатичного апарату кишечника (мезентеріальних лімфовузлів, апендикса, запалення печінки, суглобів, апендициту, скарлатиноподібною висипкою, почервонінням шкіри обличчя, долоней і стоп з наступним пластинчастим

відшелушенням останньої) з можливою генералізацією інфекції при псевдотуберкульозі. [1,2,3]

Мета роботи – розробка мікробіологічного алгоритму родинної та родової ідентифікації ієрсинії.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

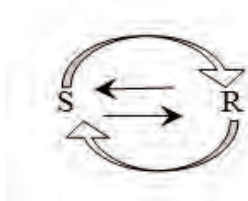
В роботі були використані виділені від хворих штами *Y. enterocolitica* і *Y. pseudotuberculosis*, інші ієрсинії аналізували за наявними літературними даними. Ієрсинії невибагливі щодо поживних середовищ. Рухливість притаманна штамам, що вирощували при 18-22°C, а при підвищенні температури їх рухливість припиняється, яка менш залежна у *Y. enterocolitica*. Подібна залежність відбивається на формі мікроорганізмів табл. 1.

Таблиця 1

Морфологічні ознаки ієрсиній в залежності від температурних умов

18-22°C	37°C
значно великі форми циліндра	короткі, подібні кокам
рухливі	нерухомі
При культивуванні на слаболужних поживних середовищах впродовж 18—20 годин, колонії що вирости мають розмір від 0,1 до 1 мм в діаметрі, випуклі напівпрозорі з рівним краєм. Частина колонії може мати хвилястий край і почерчену поверхню.	колонії псевдотуберкульозу випуклі, бугристі, буро-золотистого кольору в центрі, мають нерівний витончений край (R-форма) або почерчену поверхню і хвилястий край (SR- і RS-форми). Колонії збудників кишечного ієрсиніозу зазвичай більш гладкі з рівним або хвилястим краєм.

При посіві реєструється поліморфізм колоній за розміром і їх проміжні варіанти (S, R, RS, SR).

При тривалому культивуванні розмір колоній збільшується. Вони стають напівпрозорі білувато-сірого чи бурого кольору або мутні. При подальшому культивуванні без пересіву у частини колоній спостерігається фаголізабільність.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

При дослідженні на ентеробактерії на поживних середовищах можлива присутність інших мікроорганізмів як родини Enterobacteriaceae, так і деяких інших поза даною родиною мікроорганізмів, що обумовлює певні труднощі в ідентифікації мікроорганізмів роду *Yersinia* родини Enterobacteriaceae.

Таблиця 2

Перший рівень біохімічної ідентифікації

глюкоза	лактоза	сірководень	сечовина	індол	цитрат Сімонса	рухливість	Передбачувані мікроорганізми
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
к	-	-	+	-/+	-	+/-	<i>Yersinia</i>
к/к↑	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	<i>Proteus, Providencia, Morganella</i>
к/к↑	+/-	-	+/-	-	+	+	<i>Enterobacter, Serratia, Hafnia</i>
к/к↑	+/-	-	+/-	+/-	+/-	-	<i>Klebsiella</i>
к/к↑	+/-	+/-	-	+/-	+	+/-	<i>Citrobacter, Salmonella, Edwardsiella</i>
к/к↑	+/-	-	-	+	-	+/-	<i>Escherichia</i>
к	-	-	-	-/+	-	-	<i>Shigella</i>
-	-	-	-	-	-	-	Не є ентеробактеріями

Примітка: к/к↑ – кислота/ кислота газ.

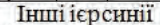
Y.pseudotuberculosis і *Y.enterocolitica* ферментують до кислоти без газу глюкозу, галактозу, манозу, мальтозу, маніт, ксилозу, трегалозу. В OF-тесті (окислення-ферментація) на середовищі Х'ю і Лейфсона окислюють і ферментують глюкозу, позитивні в MR (реакція з метиловим червоним), продукують каталазу і β-галактозидазу. Більшість штамів продукує сірководень.

Не продукують ацетилметилкарбінол (реакція Фогеса-Проскауера- VP), фенілаланіндезаміназу, лізиндекарбоксілазу, оксидазу, індол тощо.

Таблиця 3

Ідентифікуючі тести збудників ієрсиніозів

Ксилоза	+	+	+	-	-	+	+	±	+	+	+	+
Саліцин	+	-	-	-	-	-	±	±	+	+	+	±
Рамноза	-	-	-	-	-	+	+	±	-	+	+	-
Рафіноза	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Ескулін	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фен-ала-дезаміназа	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Лізиндекарбоксілаза	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-
Реакція VP, t° 22°C	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-
t° 37°C	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-
Рухливість, t° 22°C	+	+	+	+	+	+	-	±	+	+	+	+
t° 37°C	-	-	-	-	-	-	±	±	+	-	-	-
Цитрат Сімонса 22°	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-

Примітка: – біовари; *Y.p.t.b.c.* – *Y.pseudotuberculosis* Інші ієрсинії

Продовження таблиці

Виходячи із наведених ознак мікроорганізмів роду *Yersinia*, можна скласти наступний алгоритм, побудований за їх біохімічними ознаками.

Таблиця 4

Субстрат/тест	Індол	VP	Сечовина	Лізин	Орнітин	Рафіноза	Целобіоза	Рамноза	Сорбіт
<i>Y. enterocolitica</i>	-/+	+	+	-	+	-	+	-	+
<i>Y. p.t.b.c.</i>	-	-	+	-	-	+/-	-	+	-
<i>Y. aldove</i>	-	+	+	-	+	-	-	+	+
<i>Y. bercovieri</i>	-	-	+	-	+	-	+	-	+
<i>Y. frederiksenii</i>	+	+	+	-	+	-	+	+	+
<i>Y. intermedia</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Y. kristensenii</i>	-/+	-	+	-	+	-	+	-	+
<i>Y. mollaretii</i>	-	-	+	-	+	-	+	-	+
<i>Y. pestis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Y. rohdei</i>	-	-	-/+	-	+	+/-	+	-	+
<i>Y. ruckeri</i>	-	-/+	-	+	+	-	-	-	-

Біохімічні ознаки роду *Yersinia*

ЕНТЕРОБАКТЕРІЇ

(палички негативні за Грамом і оксидазою; за каталазою і β-галактозидазою позитивні; наявність нітратредуктази – відновлюють нітрати в нітриги; ферментація глюкози в OF-тесті – +/+)

	1	2/37°C
<i>Y. enterocolitica</i>	+	+/-
<i>Y. p.t.b.c.</i>	+	+/(-)
<i>Y. aldovae</i>	+	+/-
<i>Y. bercovieri</i>	+	+/-
<i>Y. frederiksenii</i>	+	+/-
<i>Y. intermedia</i>	+	+/-
<i>Y. kristensenii</i>	+	+/-
<i>Y. mollaretii</i>	+	+/-
<i>Y. rohdei</i>	-/+	+/-
<i>Citrobacter</i>	-/+	+/-
<i>Enterobacter cloacae</i>	(+)	+
<i>Enterobacter gergoviae</i>	(+)	+
<i>Proteus vulgaris</i>	+	+
<i>Proteus mirabilis</i>	+	+
<i>Providencia rettgeri</i>	+	+
<i>Providencia stuartii</i>	-/+	+
<i>Morganella</i>	+	+/-

+	¹ сечовина	-
+	² рухливість 22°C	-

Інші
ентеробактерії

-	³ циграт Сімонса	+
	22°C	

<i>Y. enterocolitica</i>
<i>Y. p.t.b.c.</i>
<i>Y. aldovae</i>
<i>Y. bercovieri</i>
<i>Y. frederiksenii</i>
<i>Y. intermedia</i>
<i>Y. kristensenii</i>
<i>Y. mollaretii</i>
<i>Y. rohdei</i>
<i>Proteus vulgaris</i>
<i>Proteus mirabilis</i>
<i>Prov. rettgeri</i>
<i>Prov. stuartii</i>
<i>Morganella</i>

<i>Citrobacter</i>	+
<i>Ent. cloacae</i>	+
<i>Ent. gergoviae</i>	(+)
<i>Proteus vulgaris</i>	±
<i>Proteus mirabilis</i>	±
<i>Prov. rettgeri</i>	+
<i>Prov. stuartii</i>	-/+
<i>Y. aldovae</i>	+
<i>Y. frederiksenii</i>	(+)

-	⁴ фенілаланіндезаміназа	+
+	арабіноза	-

Y. enterocolitica
Y. p.t.b.c.
Y. aldovae
Y. bercovieri
Y. frederiksenii
Y. intermedia
Y. kristensenii
Y. mollaretii
Y. rohdei

Proteus vulgaris	4+
Proteus mirabilis	4+
Providencia stuartii	4+
Morganella	4+

Уточнюючі тести		
+	Сахароза	-
-	Рамноза	+
-	Саліцин	+
+	орнітиндекарбоксілаза	-
+	β-лактамаза	-
-	Y.p.t.b.c. фaг	+
-	РА з сироватками Y.p.t.b.c.	+
+	РА з сироватками Y. enterocolitica	-
Y. enterocolitica	Y. pseudotuberculosis	

ВИСНОВКИ

Складений алгоритм біохімічної ідентифікації мікроорганізмів роду *Yersinia*, який враховує уреазну активність і рухливість при 22°C; відношення до цитрату Сімонса при 22°C; наявність фенілаланіндезамінази, орнітиндекарбоксілази, аглютинації з специфічними сироватками.

Література

1. Медицинская микробиология. Под ред. акад. РАМН В.И. Покровского. М.: ГЭОТАР-МЕД. 2002.
2. Определитель бактерий Берджи. Под ред. Дж. Хоулта, Н. Крига, П. Снита, Дж. Стейли и С. Уилльямса. 9-е издание. М. "Мир". 1997, 1: 200.
3. Руководство по медицинской микробиологии. Частная медицинская микробиология. Под ред. Лабинской А.С., Костюковой Н.Н., Ивановой С.М. М.: изд-во БИНОМ. 2010, I: 1152.

**В.Н. Благодатный, Д.Л. Кирик, В.В. Гавура,
О.М. Вернер, Е.С. Подорожная, С.М. Титаренко,
Р.П. Андрюшкина**

**Таксономические разновидности микроорганизмов
рода *Yersinia***

**Национальная медицинская академия последипломного
образования имени П.Л.Шупика**

Вступление. Возбудители кишечных иерсиниозов имеют медицинское значение в развитии ряда патологических состояний.

Цель. Разработка микробиологического алгоритма идентификации иерсиний внутри семейства и рода.

Методи. Использованы выделенные от пациентов штаммы *Y. enterocolitica* и *Y. pseudotuberculosis*. Иерсинии неприхотливы к питательным средам и хорошо растут в аэробных и микроаэрофильных условиях, что создает трудности в их изоляции на питательных средах (Эндо и др.) для выделения и идентификации микроорганизмов семейства Enterobacteriaceae.

Результаты. Дана уточняющая микробиологическая характеристика микроорганизмов рода *Yersinia*. Приведен алгоритм идентификации микроорганизмов семейства Enterobacteriaceae и рода *Yersinia* (определения уреазоположительных и одновременно подвижных микроорганизмов; отношения их к цитрату Симмонса при 22°C; наличия ферментов фенилаланиндезаминазы, орнитиндекарбоксилазы, β-лактамазы; ферментации арабинозы, сахарозы, рамнозы, салицина, фаголизабельность и агглютинация сыворотками к *Y. enterocolitica* и *Y. pseudotuberculosis*).

Выводы. Построен алгоритм биохимической идентификации микроорганизмов рода *Yersinia*.

Ключевые слова: микроорганизмы рода *Yersinia*, энтеробактерии.

*V.N. Blahodatnyi, D.L. Kyryk, V.V. Havura, O.M. Verner,
E.S. Podorozhnia, S.M. Tytarenko, R.P. Andriushkina*

Taxonomic varieties of microorganisms of *Yersinia* genus

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. Pathogens causing intestinal Yersiniosis are of medical significance in development of a wide range of pathological conditions.

Purpose. Development of microbiological algorithm for family and genus identification of *Yersinia*.

Methods. Used were *Y. enterocolitica* and *Y. pseudotuberculosis* isolated from patients. *Yersinia* are unpretentious on food needs. They grow well in aerobic and microaerophilic conditions which makes isolation and identification of Enterobacteriaceae family difficult in the used nutrient media (Endo, etc).

Results. The specifying microbiological characteristics of microorganisms of *Yersinia* genus is proposed. The microbiological algorithm for identification of microorganisms of Enterobacteriaceae family and *Yersinia* genus included identification of varieties of urease positive and simultaneously mobile microorganisms; their attitude to Simmons citrate agar at 22°C; presence of Phenylalanine desaminase, Ornithine decarboxylase, β-Lactamase enzymes; fermentation of arabinoses, saccharoses, rhamnoses, salicyne; phage sensitivity and agglutination to *Y. enterocolitica* and *Y. pseudotuberculosis* sera.

Conclusions. The algorithm for biochemical identification of microorganisms of *Yersinia* genus has been developed.

Key words: microorganisms of *Yersinia* genus, Enterobacteriaceae, impaired intestinal microbiota.